

## »PREČUDOVITO MESTO KRK«

(Splendidissima Civitas Kuryctarum, zapis na plošči iz 4. stol.)

8. oktobra 2024 je skupina Spoznavajmo svet in domovino začela novo študijsko leto z obiskom mesta Krka. Po mestu sta nas vodila profesor zgodovine in geografije, mr.sc. Tvrtko Božić in profesorica hrvaškega jezika in književnosti, mr. sc. Milica Žužić. Oba odlična poznavalca kraja.

### **Mesto s 3000 letno zgodovino**

Po pozdravu in uvodni predstavitvi smo se takoj podali na potep. Najprej po obalni cesti. Pogled na morje nas vedno prevzame! A to ni dopustniški dan. Gremo naprej. G. Tvrtko nam je že na začetku obljubil, da nam bo po poti predstavil za Krk tri pomembne Slovence. Prvi je bil na vrsti dr. Otmar Brovet, zdravnik rojen v Zagorju pri Savi: človek, ki je s svojim delom pustil v Krku neizbrisen pečat. Pomnijo ga kot odličnega zdravnika, ki se je posvetil tudi najrevnejšim, kot župana in še posebej kot ustanovitelja Male realne gimnazije. Sledila je Krušija, potok, ki se je izlival v morje in bil pomemben vir pitne vode, pa ne le to. Ob njem so meščanke prale perilo do nakupa prvih pralnih strojev, napajala se je živina. Mesto je pericam postavilo spomenik. Urejena so tudi nekdanja korita. Mesto je znano po tem, da ima dobro ohranjeno obzidje in mestna vrata in mi smo vstopili skozi Mala vrata. Ne le stare uličice, po katerih smo hodili, pač pa številne plošče z zapisi, tudi v glagolici, portali, okrašeni z grbi, stele z rimskih nagrobnikov, ostanki rimskih term s čudovitimi mozaiki...Vse to so materialni dokazi tisočletnega obstoja mesta.

### **Prvi znani prebivalci, različni gospodarji**

Prvi znani prebivalci so bili Liburni, sledili so Rimljani, od 6.stol. dalje Slovani. Politično so pripadali rimski državi, Bizancu, Benečanom, domačim knezom Frankopanom, kratek čas Napoleonu, pa Avstriji oz. Avstro Ogrski, Italiji, Jugoslaviji in danes neodvisni Hrvaški.

### **Kršćanstvo**

Na otoku se je pojavilo že zgodnje krščanstvo. Od 5. stoletja dalje je mesto Krk škofijski sedež. V tem času so meščani gradili številne cerkve, samostane, ki danes predstavljajo neprecenljivo bogastvo. Glavna cerkev, ki hrani umetnine iz vseh obdobji (po razvrstitvi umetnostne zgodovin), je katedrala, ki pa deluje kot skladna celota. G. Božić nas je vodil od ostankov zgodnjekršćanske krstilnice, skozi glavni, romanski del s polkrožno apsido in mogočnim stebrovjem; v gotskem stilu je frankopanska kapela, imenitna renesančna prižnica, srebrna oltarna pala (slika ali relief), darilo Frankopanov...Verski kompleks zaokrožata c. sv. Kvirina in zvonik.

Zdaj omenimo še drugega Slovenca, to je dolgoletni škof v Krku, to je Anton Mahnič (roj. v Kobdilju). Po njegovi zaslugi je mesto dobilo tiskarno, v kateri so tiskali tudi v glagolici. Tiskali so tudi poučno-gospodarski list Pučki prijatelj, ki je bil namenjen predvsem kmetom.

Ustanovil je tudi Staroslovansko akademijo... Znano je, da je bil velik rodoljub in se je uprl celo italijanski oblasti, ki so ga pregnali iz Krka v internacijo, v Frascati pri Rimu. Tam je zbolel. Vrnil se je v Zagreb in kmalu umrl. Krčani so njegove posmrtne ostanke prenesli leta 2002 v svojo katedralo.

Tudi Josip Srebernič (roj. v Solkanu) je 1923.l. postal škof na Krku. Bil je preprost, domač, prijazen in izredno ljubezniv z vsakim človekom. V času vojne je osebno odpotoval v Rim in v Vatikanu in pri Mussoliniju, posredoval za Slovence, ki so bili v taborišču na Rabu ter za Hrvate s Krka v času nemške okupacije. Pokopan je v krški katedrali.

### **Ostale mestne zanimivosti**

Vela placa z uro na stolpu, katere posebnost je, da ima vseh 24 ur. Na trgu je tudi mestni vodnjak, z reliefom beneškega leva z zaprto knjigo (čas vojne!)

Frankopanski kaštel (grad): potomci Frankopanov so ga gradili v obdobju od 12. do 15. (16.) stoletja. Njegov najstarejši del je kvadraten frankopanski stolp – sodna dvorana, ki je bil dokončan leta 1191. Je edini ohranjeni posvetni srednjeveški spomenik v mestu.

Rimski ulici: decumanus (V-Z) in cardo (S-J), ki še danes povezujejo dele mesta.

Nova osnovna šola na Trgu glagoljaša.

Že med sprehodom smo od naših gostiteljev izvedeli, da poletni množični turizem, ki sicer prinaša znaten zaslužek domačinom, dobesedno ohromi mesto. Mi smo ga obiskali v pravem času: spoznali smo skoraj vse njegove pomembne kotičke. Priporočamo tudi vam obisk tega slikovitega mesta, vendar v času izven sezone. Kupite si dober turistični »vodič« in neobremenjeno raziskujte, raziskujte! Ne bo vam žal. Mi smo imeli srečo, za kar smo jima hvaležni, odlična vodiča!

M. Gaberšnik